

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Ο σκοπός της επίσκεψης στην Ελλάδα το 2019 ήταν διττός. Πρώτον, ήταν ευκαιρία να διερευνηθεί κατά πόσο έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την αντιμετώπιση των συστημικών ελλείψεων των φυλακών που σκιαγραφούνται στην έκθεση επίσκεψης του 2015 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΠΒ). Οι εν λόγω ελλείψεις αφορούσαν τα ακόλουθα: υπερπληθυσμός, σοβαρά επεισόδια βίας μεταξύ των κρατουμένων, ολιγάριθμο προσωπικό, ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και ανεπαρκής ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Δεύτερον, εξετάστηκε ο τρόπος με τον οποίο η αστυνομία μεταχειρίζεται τους υπόπτους τέλεσης ποινικών αδικημάτων, οι ασφαλιστικές δικλίδες που παρέχονται στα εν λόγω άτομα και η αποτελεσματικότητα της διερεύνησης καταγγελιών για κακομεταχείριση από την αστυνομία. Επιπλέον, αξιολογήθηκε η κατάσταση των ατόμων που κρατούνται σε τμήματα μεταγωγών τα οποία διαχειρίζεται η αστυνομία και οι λεπτομέρειες μεταγωγής των κρατουμένων.

Στη διάρκεια της επίσκεψης υπήρξε πολύ καλή συνεργασία στην πράξη σε όλα τα επίπεδα. Ωστόσο, η Επιτροπή εξακολουθεί να ανησυχεί για τη δεινή κατάσταση του ελληνικού σωφρονιστικού συστήματος και τα ανεπαρκή μέτρα που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση της κρίσης των φυλακών. Θεωρεί ότι η ανασυγκρότηση του ελληνικού σωφρονιστικού συστήματος πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα της ελληνικής κυβέρνησης. Επιπλέον, εκφράζει τη βαθιά της ανησυχία ότι η κακομεταχείριση από την αστυνομία παραμένει συχνή πρακτική σε όλη την ελληνική επικράτεια και ότι το υφιστάμενο σύστημα διερεύνησης καταγγελιών για κακομεταχείριση δεν μπορεί να θεωρηθεί αποτελεσματικό. Η ΕΠΒ καλεί τις ελληνικές αρχές να προβούν σε συγκεκριμένες ενέργειες για την αντιμετώπιση της κατάστασης στις φυλακές και το ζήτημα της κακομεταχείρισης από την αστυνομία, με βάση τις συστάσεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση επίσκεψης.

Φυλακές

Από τα ευρήματα της επίσκεψης του 2019 προκύπτει για άλλη μια φορά ότι τα δύο γενικά προβλήματα του υπερπληθυσμού και της χρόνιας έλλειψης προσωπικού εξακολουθούν να επιτείνουν τις πλείστες όσες ανεπάρκειες διαπιστώθηκαν στις φυλακές που επισκέφθηκε η ΕΠΒ. Μολονότι αναγνωρίζεται ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει λάβει μέτρα από το 2015, το ελληνικό κράτος στο σύνολό του πρέπει να αναλάβει πολύ πιο αποφασιστική δράση. Ειδικότερα, η ΕΠΒ συνιστά στις ελληνικές αρχές να εξετάσουν αποτελεσματικά τους διαρθρωτικούς λόγους στους οποίους οφείλεται ο υπερπληθυσμός των φυλακών, μεταξύ άλλων, συλλογιζόμενες την πολιτική που ακολουθούν όσον αφορά τις πολύ μεγάλες ποινές σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και να καταρτίσουν ένα δεύτερο, πιο λεπτομερές στρατηγικό σχέδιο για το σωφρονιστικό σύστημα για τα έτη 2021-2025. Η ανασυγκρότηση του σωφρονιστικού συστήματος πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα της ελληνικής κυβέρνησης, από κοινού με το Ελληνικό Κοινοβούλιο και το δικαστικό σώμα ως σύνολο.

Επί του παρόντος, οι ελληνικές αρχές δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν την ελάχιστη υποχρέωσή τους να παρέχουν ασφάλεια τόσο στους κρατούμενους όσο και στο προσωπικό. Στις φυλακές που επισκεφθήκε η Επιτροπή, οι πτέρυγες βρίσκονται υπό τον έλεγχο των κρατουμένων, και όχι του προσωπικού, ενώ παρατηρούνται ολοένα και υψηλότερα επίπεδα βίας και εκφοβισμού μεταξύ των κρατουμένων. Για άλλη μια φορά, σε όλες τις εν λόγω φυλακές διαπιστώθηκαν περιπτώσεις διακομιδής κρατουμένων στο νοσοκομείο λόγω σοβαρών (και ενίοτε μοιραίων) τραυματισμών που προκλήθηκαν από συγκρατούμενους. Η κατάσταση στις Ανδρικές Φυλακές Κορυδαλλού παραμένει η πλέον ασταθής και ανησυχητική. Οι τέσσερις μεγάλες πτέρυγες, καθεμία εκ των οποίων φιλοξενεί 230 έως 431 κρατούμενους, στελεχώνονται συχνά από έναν μόνο σωφρονιστικό υπάλληλο ο οποίος είναι σαφές ότι δεν είναι σε θέση να ασκήσει καμία εξουσία ή έλεγχο στους κρατούμενους. Διάχυτο είναι το αίσθημα ανομίας στη φυλακή και πολλοί κρατούμενοι με τους οποίους συναντήθηκε η Επιτροπή είχαν στην κατοχή τους αυτοσχέδια μαχαίρια για αυτοπροστασία, καθώς γνωρίζουν ότι το προσωπικό δεν μπορεί να τους βοηθήσει. Πολλά βίαια επεισόδια εξακολουθούν να μην αναφέρονται ή ακόμη να περνούν απαρατήρητα. Απαιτείται η χάραξη αποτελεσματικής εθνικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση της βίας και του εκφοβισμού μεταξύ των κρατουμένων, η οποία πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει αξιολόγηση του κινδύνου και των αναγκών κάθε κρατουμένου που εισέρχεται στο σωφρονιστικό σύστημα. Επιπλέον, θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή σχέδιο δράσης για το πώς οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι θα ανακτήσουν πάλι τον έλεγχο στις πτέρυγες των φυλακών και για το πώς θα χωριστούν οι ισχυρότερες ομάδες κρατουμένων από τους υπόλοιπους κρατούμενους. Πρωτίστως, απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η δραστική αύξηση του προσωπικού και η ενδεδειγμένη διερεύνηση όλων των περιστατικών βίας μεταξύ των κρατουμένων καθώς και η δίωξη των δραστών.

Στις Φυλακές Νιγρίτας, η ΕΠΒ έλαβε γνώση αρκετών αξιόπιστων καταγγελιών για σωματική κακομεταχείριση αλλοδαπών κρατουμένων από σωφρονιστικούς υπαλλήλους, με τη στήριξη εξωτερικών φρουρών οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την περιμετρική φρούρηση. Πρέπει να καταστεί σαφές στο προσωπικό ότι αυτή η συμπεριφορά είναι απαράδεκτη. Επιπλέον, θα πρέπει οι φρουροί που είναι υπεύθυνοι για την περιμετρική φρούρηση να εκπαιδευτούν στην αναλογική χρήση βίας και να γίνεται αυστηρή καταγραφή όλων των περιστατικών χρήσης βίας.

Όσον αφορά τις συνθήκες διαβίωσης κατά την επίσκεψη του 2019, σε γενικές γραμμές ήταν ικανοποιητικές σε ορισμένες πτέρυγες των Φυλακών Χανίων, Νιγρίτας και Τρικάλων. Αντιθέτως, σε άλλα τμήματα των φυλακών αυτών και στα περισσότερα τμήματα των Ανδρικών Φυλακών Κορυδαλλού και Θεσσαλονίκης πάρα πολλοί κρατούμενοι (συνήθως όσοι δεν έχουν οικονομικούς πόρους ή συγγενείς να τους στηρίξουν) εξακολουθούν να κρατούνται σε συνθήκες που προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Στις περισσότερες πτέρυγες των Ανδρικών Φυλακών Κορυδαλλού παρατηρείται σοβαρό πρόβλημα υπερπληθυσμού και κακές υλικοτεχνικές συνθήκες· για παράδειγμα, φιλοξενούνταν έως και επτά άτομα σε κελί 9,5 τ.μ. στο οποίο υπήρχαν βρώμικα στρώματα και κουβέρτες, ήταν γεμάτο κοριούς και είχε μούχλα στους τοίχους και την οροφή. Οι συνθήκες σε ορισμένα τμήματα όπως στην Ειδική Ζώνη Γ των Ανδρικών Φυλακών Κορυδαλλού (όπου υπήρχαν έως και πέντε κρατούμενοι σε κελιά 6 τ.μ. μόνο) και η άνευ επιτήρησης πειθαρχική μονάδα στις Φυλακές Νιγρίτας μπορούν εύκολα να θεωρηθούν ότι ισοδυναμούν με απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να μειωθούν τα επίπεδα πληρότητας προκειμένου να διασφαλισθεί ότι κάθε

κρατούμενος διαθέτει χώρο διαβίωσης τουλάχιστον 4 τ.μ., εκτός του χώρου υγιεινής, και ότι όλοι οι κρατούμενοι έχουν το δικό τους κρεβάτι. Πρέπει να ληφθούν κατεπείγοντα μέτρα σταδιακά για τη μείωση του υπερπληθυσμού των Ανδρικών Φυλακών Κορυδαλλού και Θεσσαλονίκης, οι οποίες λειτουργούν με άνω του 140% της επίσημης δυναμικότητάς τους. Επιπλέον, θα πρέπει να εφαρμοστεί κυλιόμενο πρόγραμμα συντήρησης των πτερυγών και θα πρέπει να χορηγηθούν επαρκείς ποσότητες προϊόντων υγιεινής στους κρατούμενους, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν τακτική πρόσβαση σε ζεστό νερό.

Όσον αφορά το πρόγραμμα δραστηριοτήτων, σε όλες τις φυλακές που επισκέφθηκε η ΕΠΒ η διοίκηση επιχείρησε να δημιουργήσει όσο το δυνατόν περισσότερες «δουλειές», για τους περισσότερους όμως κρατούμενους αυτές οι δουλειές ήταν σε μεγάλο βαθμό θεωρητικές (π.χ. καθάρισμα για μια-δυο ώρες την ημέρα). Επιπλέον, υπάρχει σαφής έλλειψη οργανωμένων δραστηριοτήτων αναψυχής, άθλησης/γυμναστικής ή επαγγελματικής κατάρτισης. Αν και η προώθηση των «σχολείων δεύτερης ευκαιρίας» είναι θετική, ωστόσο πρέπει να διαδοθούν ευρύτερα· το ίδιο ισχύει και για άλλα εκπαιδευτικά μαθήματα και μαθήματα διαχείρισης παραβατών. Πρέπει επίσης να καταρτίζονται σχέδια έκτισης της ποινής για τους κρατούμενους με σκοπό την επανένταξή τους στην κοινωνία. Συνοψίζοντας, πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες προκειμένου οι κρατούμενοι να διαθέτουν πρόγραμμα εποικοδομητικών δραστηριοτήτων.

Οι εκτεταμένες ελλείψεις όσον αφορά την κατάσταση των υπηρεσιών υγείας στις φυλακές εξακολουθούν να υφίστανται. Προβληματικά ζητήματα όπως η πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η ιατρική εξέταση κατά την άφιξη ή το ιατρικό απόρρητο επιδεινώνονται από τη σοβαρή έλλειψη υγειονομικού προσωπικού και τη συνεχή απουσία ολοκληρωμένης διαχείρισης υπηρεσιών υγείας. Οι κρατούμενοι και το φυλακτικό προσωπικό δεν θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ιατρικούς φακέλους, να διανέμουν φάρμακα ή να είναι παρόντες κατά τις ιατρικές επισκέψεις. Επίσης, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ούτως ώστε να διασφαλισθεί ότι όλοι οι κρατούμενοι μπορούν να λάβουν αριθμό κοινωνικής ασφάλισης (ΑΜΚΑ), καθώς αυτό αποτελεί προϋπόθεση για την χορήγηση κατάλληλης φαρμακευτικής αγωγής και την επιστροφή των εξόδων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στη φυλακή. Επιπλέον, η ιατρική αξιολόγηση όλων των νεοαφιχθέντων κρατούμενων εντός 24 ωρών από την εισαγωγή τους πρέπει να περιλαμβάνει την καθιερωμένη εξέταση για μεταδοτικές ασθένειες, καθώς και εξέταση για τυχόν τραυματισμούς οι οποίοι θα καταγράφονται και θα αναφέρονται. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να καταρτιστεί ολοκληρωμένη στρατηγική για την παροχή βοήθειας στους κρατούμενους που αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με τα ναρκωτικά.

Το 2018 το Υπουργείο Υγείας ανέλαβε την ευθύνη για την επίβλεψη του Κέντρου Υγείας Κρατούμενων Κορυδαλλού (πρώην νοσοκομείο κρατούμενων). Ωστόσο, είναι λυπηρό ότι εξακολουθούν να υφίστανται πολλές από τις θεμελιώδεις ανεπάρκειες που είχε επισημάνει η Επιτροπή το 2015, όπως η έλλειψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, κάκιστες συνθήκες διαβίωσης και η συνεχιζόμενη πρακτική «αποθήκευσης» ηλικιωμένων και αναπήρων. Ειδικότερα, η ΕΠΒ συνιστά να ληφθούν επείγοντως μέτρα προκειμένου να αυξηθεί σημαντικά το ειδικευμένο υγειονομικό προσωπικό, να μειωθούν τα επίπεδα πληρότητας και να επισκευαστούν οι εγκαταστάσεις υγιεινής. Επιπλέον, το σύστημα διάθεσης και χορήγησης φαρμάκων θα πρέπει να επανεξεταστεί. Η ΕΠΒ τονίζει τη βαθιά της ανησυχία σχετικά με τη θεραπευτική αγωγή δύο ασθενών στο Κέντρο Κρατούμενων η οποία, όχι μόνο χαρακτηρίζεται από κατάφωρη ολιγωρία, αλλά θα μπορούσε να θεωρηθεί απάνθρωπη και εξευτελιστική,

καθώς δεν τους χορηγήθηκε η νοσηλευτική και ιατρική φροντίδα που χρειάζονταν. Πρέπει να ληφθούν επείγοντως μέτρα για να βελτιωθεί η ποιότητα της περίθαλψης και να μετατραπεί το Κέντρο Κρατουμένων σε επαγγελματική ιατρική μονάδα που θα έχει ως επίκεντρο την περίθαλψη.

Η δεινή κατάσταση του προσωπικού που επικρατεί σε όλες τις φυλακές τις οποίες επισκέφθηκε η Επιτροπή πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα, προκειμένου να διασφαλισθεί ένας αποτελεσματικός έλεγχος κι ένα ασφαλές περιβάλλον τόσο για τους κρατούμενους όσο και για τους υπαλλήλους. Οι προσλήψεις και η αύξηση των φυλάκων που έχουν ανακοινωθεί αποτελούν μια αρχή, αλλά παραμένουν εντελώς ανεπαρκείς. Πρέπει να επανεξεταστεί το επίπεδο στελέχωσης όλων των ελληνικών φυλακών και να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας του προσωπικού των φυλακών. Επιπλέον, θα πρέπει να εκπονηθεί ολοκληρωμένο σχέδιο για την κατάρτιση των υπαλλήλων. Η ΕΠΒ έχει επίσης διατυπώσει συστάσεις προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι κρατούμενοι ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους και τις πειθαρχικές διαδικασίες. Επιπρόσθετα, συνιστά να καθιερωθεί κατάλληλη διαδικασία υποδοχής και εισαγωγής στο σωφρονιστικό κατάστημα, να βελτιωθεί η επαφή των κρατουμένων με τον έξω κόσμο και να αναπτυχθεί επίσημο σύστημα υποβολής καταγγελιών.

Αστυνομικά καταστήματα

Η ΕΠΒ έχει επικρίνει αυστηρά τον τρόπο με τον οποίο στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας μεταχειρίζονται τους υπόπτους τέλεσης ποινικών αδικημάτων και εξακολουθεί να ανησυχεί με το γεγονός ότι, παρά τις συντριπτικές ενδείξεις για το αντίθετο, οι ελληνικές αρχές έχουν συστηματικά αρνηθεί, μέχρι και σήμερα, να αποδεχθούν ότι η κακομεταχείριση εκ μέρους αστυνομικών αποτελεί σοβαρό πρόβλημα στην Ελλάδα.

Από τα ευρήματα της επίσκεψης του 2019 προκύπτει για άλλη μια φορά ότι η κακομεταχείριση από την αστυνομία, ιδιαίτερος εις βάρος αλλοδαπών και ατόμων από την κοινότητα των Ρομά, συνεχίζει να αποτελεί συνήθη πρακτική στην Ελλάδα. Η αντιπροσωπεία της ΕΠΒ έλαβε γνώση πολλών αξιόπιστων καταγγελιών για υπερβολική χρήση βίας και αδικαιολόγητα σφιχτό δέσιμο με χειροπέδες κατά την προσαγωγή, καθώς και για σωματική και ψυχολογική κακομεταχείριση υπόπτων τέλεσης ποινικών αδικημάτων κατά τη διάρκεια ή στο πλαίσιο των ανακρίσεων από την αστυνομία. Η καταγγελλόμενη κακομεταχείριση αφορούσε κυρίως χαστούκια, γροθιές και κλωτσιές, καθώς και κτυπήματα με κλομπ και μεταλλικά αντικείμενα στο σώμα και το κεφάλι. Η αντιπροσωπεία έλαβε επίσης γνώση ορισμένων καταγγελιών που αφορούσαν κτυπήματα με ραβδί στα πέλματα των ποδιών (φάλαγγας) και την τοποθέτηση πλαστικής σακούλας πάνω από το κεφάλι στη διάρκεια των ανακρίσεων από την αστυνομία, με σκοπό την απόσπαση ομολογίας και υπογεγραμμένης κατάθεσης. Σε κανένα από τα άτομα που ισχυρίστηκαν ότι είχαν πέσει θύμα κακομεταχείρισης δεν επετράπη να τηλεφωνήσει ή να έλθει σε επαφή με δικηγόρο στη διάρκεια της αρχικής του ανάκρισης από την αστυνομία. Επιπλέον, ελήφθη πολύ μεγάλος αριθμός καταγγελιών για λεκτική βία εις βάρος κρατουμένων, συμπεριλαμβανομένων ρατσιστικών/ξενοφοβικών παρατηρήσεων εκ μέρους αστυνομικών.

Οι ελληνικές αρχές πρέπει να διασφαλίσουν ότι όλοι οι αστυνομικοί κατανοούν σαφώς ότι οποιαδήποτε μορφή κακομεταχείρισης κρατουμένων αποτελεί ποινικό αδίκημα και ότι οι υπεύθυνοι θα διώκονται αντίστοιχα. Οι αρχές θα πρέπει επίσης να προωθήσουν ενεργά μια νέα

νοοτροπία στους κόλπους της Ελληνικής Αστυνομίας και να παρέχουν τακτική επαγγελματική κατάρτιση στους επιχειρησιακούς αστυνομικούς και στους αστυνομικούς ερευνητές, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων τεχνικών ανάκρισης και διερεύνησης.

Κατά την άποψη της ΕΠΒ, το υφιστάμενο σύστημα διερεύνησης καταγγελιών για κακομεταχείριση δεν μπορεί να θεωρηθεί αποτελεσματικό. Η σύσταση του «Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας», που λειτουργεί στο πλαίσιο του Συνηγόρου του Πολίτη από τον Ιούνιο του 2017, αποτελεί ένα βήμα προς τη δημιουργία ενός πλήρως ανεξάρτητου οργάνου για τη διερεύνηση καταγγελιών κατά της αστυνομίας. Ωστόσο, η ΕΠΒ διατηρεί κάποιες επιφυλάξεις κατά πόσο μπορεί να είναι πλήρως αποτελεσματικός, ιδίως καθώς δεν εποπτεύει τις ποινικές έρευνες των καταγγελλόμενων περιστατικών κακομεταχείρισης. Η ΕΠΒ συνιστά να διατεθούν στον Μηχανισμό πολλοί περισσότεροι πόροι και να του χορηγηθούν συμπληρωματικές εξουσίες.

Τα ευρήματα της Επιτροπής επιβεβαιώνουν ότι η διερεύνηση εξακολουθεί να μην πραγματοποιείται άμεσα ή ταχύτατα και συχνά γίνεται με προχειρότητα. Επιπλέον, τα κριτήρια βάσει των οποίων αποφασίζεται η διερεύνηση υποθέσεων στο πλαίσιο της διάταξης περί βασανιστηρίων του άρθρου 137 Α του Ποινικού Κώδικα δεν είναι σαφή. Επομένως, οι περισσότερες καταγγελίες για κακομεταχείριση από την αστυνομία δεν διώκονται ποινικά και μόνο ελάχιστες καταλήγουν σε καταδικαστικές ποινικές αποφάσεις ή έστω πειθαρχικές κυρώσεις. Η εικόνα αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι καμία από τις 21 εκκρεμείς υποθέσεις σοβαρής κακομεταχείρισης εκ μέρους αστυνομικών που ανέφερε η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας τον Απρίλιο του 2014, συμπεριλαμβανομένων δύο υποθέσεων που εξετάστηκαν αναλυτικά από την ΕΠΒ το 2015, δεν κατέληξε σε επιτυχή δίωξη. Οι εν λόγω ανεπάρκειες με τη σειρά τους υπονομεύουν κάθε μήνυμα μηδενικής ανοχής και καλλιεργούν μια νοοτροπία ατιμωρησίας. Είναι σημαντικό όλες οι καταγγελίες για κακομεταχείριση από στελέχη των σωμάτων ασφαλείας να διερευνώνται αποτελεσματικά και το ελληνικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης να υιοθετήσει αυστηρή στάση απέναντι στα βασανιστήρια και σε άλλες μορφές κακομεταχείρισης.

Δυστυχώς, τα πρότυπα της ΕΠΒ όσον αφορά τις δικονομικές εγγυήσεις έναντι της κακομεταχείρισης δεν εφαρμόζονται ακόμη αποτελεσματικά στην Ελλάδα, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις δεν τηρούνται στην πράξη από την πρώτη αρχή της στέρησης της ελευθερίας ενός ατόμου (δηλαδή, κατά τις πρώτες ώρες της κράτησης από την αστυνομία και ιδίως κατά την αρχική ανάκριση από τους αστυνομικούς του τμήματος ασφαλείας). Οι αρχές θα πρέπει ιδίως να αποσαφηνίσουν τις νομοθετικές διατάξεις σχετικά με τα δικαιώματα γνωστοποίησης της κράτησης και πρόσβασης σε δικηγόρο επεκτείνοντας την εφαρμογή τους στους υπόπτους τέλεσης ποινικών αδικημάτων από την πρώτη αρχή της στέρησης της ελευθερίας και να διασφαλίσουν ότι τα εν λόγω δικαιώματα εφαρμόζονται πλήρως στην πράξη.

Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης, τα περισσότερα αστυνομικά καταστήματα που επισκέφθηκε η ΕΠΒ ήταν εντελώς ακατάλληλα για την κράτηση ατόμων για διάστημα άνω των 24 ωρών. Ειδικότερα, οι συνθήκες κράτησης ήταν ειδικώς στο κελί στον τρίτο όροφο του Αστυνομικού Τμήματος Ομοιοίας και στα κελιά που βρίσκονται στο υπόγειο και στο κελί του ισογείου του Αστυνομικού Τμήματος Κυψέλης. Και στα δύο αυτά τμήματα, ορισμένα κελιά δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη διανυκτέρευση κρατουμένων. Γενικότερα, θα πρέπει να επανεξεταστεί το υφιστάμενο σύστημα παροχής φαγητού στα άτομα που στερούνται

της ελευθερίας τους από την αστυνομία, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι παρέχεται σε όλους φαγητό ικανοποιητικής ποιότητας και σε επαρκή ποσότητα, και να αποκατασταθεί η καταφανής έλλειψη καθαριότητας, υγιεινής και συντήρησης των χώρων κράτησης της αστυνομίας που επισκέφθηκε η Επιτροπή. Επιπλέον, οι ελληνικές αρχές πρέπει να σταματήσουν να κρατούν τους ασυνόδευτους ανηλίκους που έχουν τεθεί υπό «προστατευτική φύλαξη» στα αστυνομικά τμήματα, μια πρακτική που κρίθηκε εξευτελιστική και παράνομη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Πρέπει επίσης να ληφθούν μέτρα που να διασφαλίζουν ότι οι γυναίκες και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν κρατούνται ποτέ μαζί με ενήλικους άνδρες με τους οποίους δεν έχουν σχέση.

Η ΕΠΒ έκρινε ότι οι υλικοτεχνικές συνθήκες στο τμήμα μεταγωγών κρατουμένων στην Αθήνα ήταν ειδικεύεις, ενώ στο τμήμα της Θεσσαλονίκης ήταν κακές. Οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να επανεξετάσουν τον τρόπο λειτουργίας των δύο τμημάτων μεταγωγών και να διασφαλίσουν ότι διατηρούνται σε αξιοπρεπή κατάσταση φροντίζοντας για την τακτική τους συντήρηση και καθαριότητα. Ως θέμα αρχής, οι γυναίκες με μικρά παιδιά ή στα τελευταία στάδια της εγκυμοσύνης δεν θα πρέπει ποτέ να κρατούνται σε περιβάλλον όπως αυτό των δύο τμημάτων μεταγωγών που επισκέφθηκε η Επιτροπή. Επιπλέον, η διάθεση και χορήγηση φαρμάκων θα πρέπει να γίνεται μόνον από ειδικευμένο υγειονομικό προσωπικό.

Όσον αφορά τα οχήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταγωγή κρατουμένων σε όλη τη χώρα, τα περισσότερα ήταν παρωχημένα και σχεδόν ακατάλληλα για τη συγκεκριμένη χρήση, παρουσίαζαν δε αυξημένο κίνδυνο ασφάλειας. Η ΕΠΒ διαπίστωσε ότι έως και τέσσερα άτομα ήταν στριμωγμένα σε έναν από τους βρώμικους χώρους ασφαλείας 1,2 τ.μ. στα λεωφορεία μεταγωγής, τα γόνατά τους άγγιζαν το ένα το άλλο για χρονικό διάστημα έως και έντεκα ωρών, χωρίς να τους παρέχεται πάντα φαγητό ή νερό, ενώ οι στάσεις για τουαλέτα δεν ήταν αρκετές. Ορισμένοι κρατούμενοι ισχυρίστηκαν ότι αναγκάστηκαν να ουρήσουν σε μπουκάλι παρουσία των συγκρατουμένων τους. Η μεταγωγή γυναικών και των παιδιών τους σε τέτοιες συνθήκες, όπου συχνά παρατηρείται εκφοβισμός και λεκτική βία από άνδρες κρατουμένους, αποτελεί εγκατάλειψη του καθήκοντος επιμέλειας εκ μέρους του κράτους. Η ΕΠΒ θεωρεί ότι οι μεταγωγές κρατουμένων θα πρέπει πάντα να διεξάγονται με πολιτισμένο, ασφαλή και ακίνδυνο τρόπο και συνιστά στις ελληνικές αρχές να αναθεωρήσουν επείγοντως τις υφιστάμενες ρυθμίσεις από αυτή την άποψη. Επιπλέον, ο αριθμός των συνοδών αστυνομικών θα πρέπει να αυξηθεί προκειμένου η υπηρεσία συνοδείας να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις μεταγωγής.